

AJÁNLÁSOK

A GYERMEKEK JOGAIT TISZTELETBEN TARTÓ POLITIKAI KOMMUNIKÁCIÓHOZ

Kiindulópont: miért van szükség a politikai kommunikáció során gyermekjogi minimumstandardok érvényesülését biztosító ajánlásokra?

A 2026-os országgyűlési választások és a választási kampány közeledtével – különös tekintettel arra, hogy a gyermekvédelem központi témává vált – alapvető kérdésnek tartjuk a gyermekek jogainak, legfőbb érdekeinek érvényesülését, az erre való odafigyelést. A Gyermekjogi Civil Koalíció (a továbbiakban: Koalíció) ezért **gyermekjogi minimumstandardokat követő ajánlásokkal** szeretné segíteni a gyermekek politikai kampányokban való megjelenésével és részvételével kapcsolatban a **politikai pártokat és azok jelöltjeit**, valamint a **média képviselőit**.

Az utóbbi hónapokban nyilvánosságra került súlyos esetek is megmutatták, hogy a gyermekjogi jogsértések feltárásában a politika szereplőinek és az újságíróknak fontos szerepük lehet, azonban a gyermekek kampánycélú felhasználása sérti jogait és a választási eljárás alapelveit. A kampányeszközök sokfélesége, intenzív használata miatt a gyerekek egyre inkább célpontjai lehetnek a politikai visszaéléseknek. Ahogyan az élet más területein, úgy a politikai térben, a politikai kommunikáció során, különösen annak legintenzívebb időszakában, a választási kampány¹ időtartama alatt is **védeni kell a gyerekeket a manipuláció, kihasználás minden formájától**. A gyermekközponturn megközelítés a kampány során is azt jelenti, hogy minden gyermekeket érintő eseményt a gyermekek legfőbb érdekei és jogai szempontjából kell mérlegelni.

A jogsérelem súlya, kiterjedtsége, a sérülékeny, kiszolgáltatott helyzet miatt kulcsfontosságú a gyermekek politikai kampányban való megjelenésével kapcsolatban a **megelőzés, a jogtudatosság növelése** a politikusok, a média, valamint a szülők és a gyerekek körében is, valamint **az alkotmányos és a gyermekek jogait tiszteletben tartó politikai kultúra meghonosítása**. Ugyanakkor a gyerekek jogainak gyakorlása körébe tartozik, hogy **meghallgassák a véleményüket** az őket érintő kérdésekben, és azt figyelembe is vegyék, mert az aktív állampolgárságra nevelés a véleményalkotás egyik fontos eleme.

A Koalíció a választási kampány fokozott gyermekjogi kockázataira tekintettel felhívja a politikai pártok, jelöltek és a média képviselőinek figyelmét arra, hogy az ajánlásokban foglalt szempontok érvényesítése **közös felelősségünk**. Ennek érdekében a Koalíció mindig kész **szakmai párbeszédet** folytatni, valamint konkrét **gyermekjogi tanácsokkal** segíteni a gyermekek jogainak védelmét és érvényesülését.

I. Ajánlás a politikusok számára a gyermekek politikai kampányokban való részvételéről

1. Gyermekvédelmi, gyermekbiztonsági útmutató kidolgozása

A gyermekek jogainak érvényesülése érdekében szükséges, hogy a politikai pártok és az egyes médiumok haladéktalanul dolgozzanak ki – gyermekjogi szakértők bevonásával – egy

¹ A választási kampány a választás kitűzésétől a szavazás napjának kezdetéig tartó időszak.

gyermekbiztonsági/gyermekjogi útmutatót. Az útmutató² célja, hogy az adott párt és médium működése során a gyermekkel kapcsolatos valamennyi tevékenység – legyen szó megszólalásról, szerepeltetésről, tudósításról vagy közéleti részvételtől – a gyermekek jogainak, méltóságának és biztonságának tiszteletben tartásával történjen. Az útmutató egyértelmű elveket és eljárásokat rögzít a visszaélések megelőzése, a kockázatok és a panaszok kezelése, annak biztosítása érdekében, hogy a gyermekek semmilyen formában ne váljanak politikai vagy médiatartalommal összefüggő kizsákmányolás, bántalmazás áldozatává, hogy elkerülhetőek legyenek a jogsérelmek.

2. A gyermekek jogainak érvényesülését szolgáló alapelvek

- A gyermekek politikai kampányban való szerepeltetése nem magától értetődő, a **kampány elsősorban a felnőttek és nem a gyerekek tere**.
- A gyermekek részvételének valódi célja a véleményük meghallgatása és figyelembevétele, szemben az érzelmi hatás kiváltásával vagy szavazatszerzéssel.³
- A gyermekek életkoruknál és fejlettségükönél fogva nem képesek teljes mértékben felmérni a politikai üzenetek jelentőségét és következményeit.
- A politikai kommunikáció során a gyermekek legfőbb érdekei elsőbbséget élveznek a pártpolitikai, kommunikációs vagy kampánycélokkal szemben. **A gyermekek nem lehetnek a politikai érdekek eszközei.**⁴
- Különösen kerülendő az a kampányüzenetek, amelyek félelemre, elrettentésre, erőszakos vagy traumatizáló tartalmakra építenek.⁵
- A gyermekeket ért jogsérelmeket nem elég a nyilvánosság elé tárni, az áldozatokat az őket ért sérelmek orvoslására hivatott szakemberekkel és szervezetekkel kell összekötni.

3. A gyermekek részvételének előzetes mérlegelési feltételei

A politikai pártoknak minden esetben előzetesen mérlegelniük kell a gyermek legfőbb érdekének megfelelő eljárás és az azzal összefüggő arányosság kapcsán, hogy:

- a gyermek szerepeltetése valóban a **gyermekek legfőbb érdekeit szolgálja**⁶;
- milyen rövid és hosszú távú **hatással** lehet a gyermekre és a gyermekek tágabb csoportjára a nyilvános politikai szereplés;
- fennáll-e annak **kockázata**, hogy a gyermek szerepeltetése sérti a magánélethez, a biztonsághoz vagy a méltósághoz való jogát.

² https://hintalovon.hu/wp-content/uploads/2021/01/gyermekjogi_ira%CC%81nyelv_politikusoknak-1.pdf

³ Lásd a Hintalovon Alapítvány Gyerekközpontú politikai kampányokkal kapcsolatos útmutatóját, amely gyakorlatias példákkal segíti a mindenkori politikai kampányok szervezőit és résztvevőit abban, hogy felismerjék a gyerekekkel kapcsolatos politikai visszaéléseket. Az útmutató rámutat arra is, hogy a gyerekek részvételének valódi célja a véleményük meghallgatása és figyelembevétele, nem pedig érzelmi hatás kiváltása vagy szavazatszerzés kell, hogy legyen. Elérhető:

<https://www.canva.com/design/DAEkLFCZCCo/Ncjvilk39hqtNQIBqx6Gmw/view?website#2:a-gyerekek-nem-politikai-eszk-z-k>

⁴ Az alapvető jogok biztosa és helyettesei 2019-es közleményükben is felhívták a figyelmet arra, hogy a gyerek nem eszköz, nem díszlet, hanem jogokkal rendelkező állampolgár és arra kérték a 2019-es európai parlamenti választásokon listát állító valamennyi jelölő szervezetet és jelöltet, hogy a kampány során tartózkodjanak a gyermekek szerepeltetésétől rendezvényeiken, a velük és róluk készült képek kampánycélú felhasználásától, illetve az iskolák és óvodák népszerűség-növelő szándékú látogatásától. Elérhető: <https://www.ajbh.hu/-/a-gyermek-ne-lyegenek-a-partpolitika-diszletei-eszkozei-az-alapveto-jogok-biztosa-es-helyettesei-kozos-kozlemenye>

⁵ A Gyermekjogi Civil Koalíció a háborús plakátok ellen tiltakozó 2024-es nyilatkozatában is felhívta a mindenkori politikai pártok figyelmét arra, hogy a kampánytevékenység során fel kell mérni a gyermekvédelmi - gyermekjogi szempontokat, vagyis azt, hogy az adott politikai tartalom nem káros-e a gyermekekre nézve és hangsúlyozta, hogy a félelemre és elrettentésre építő politikai kampány minden gyermekre nézve káros. A gyermekek életkoruknál fogva ugyanis nem képesek teljes mértékben megérteni a politikai üzeneteket és következményeket. Elérhető: <https://gyermekjogicivilkoalicio.hu/a-gyermekjogi-civil-koalicio-tiltakozasa-a-haborus-plakatok-ellen/>

⁶ <https://hintalovon.hu/2022/03/18/gyerekekkel-fotozkodott-egy-politikus-hivd-fel-a-figyelmet-a-gyerekjogokra/>

Amennyiben mégis a **gyermek bevonása mellett döntenek, akkor:**

- a gyermek szereplése **kizárólag önkéntes** lehet (és bármikor visszavonható), és ha nem kíván részt venni, döntését maradéktalanul el kell fogadni;
- a gyermeknek **életkorának és fejlettségének megfelelő módon** és időben kell magyarázni, hogy mi történik, mire és hol használják fel a megjelenését;
- a szerepeltetéshez elengedhetetlen a **törvényes képviselő előzetes hozzájárulása**;
- a **hozzájárulásnak tartalmaznia kell** a részvétel pontos jellegét, időtartamát nyilvánosságát és az esetleges kockázatokat;
- a hozzájárulás – ami indokolás nélkül bármikor visszavonható – azonban önmagában nem biztosítja a gyermeki jogok érvényesülését;
- a gyermek részvétele során minden helyzetben biztosítani kell a **fizikai és pszichológiai biztonságot** (kiszolgáltatottság-érzés elkerülése), továbbá szereplése és részvétele nem zavarhatja meg tanulmányait, pihenését és fejlődését.

4. A gyermekbántalmazás áldozatává vált gyermekek meghallgatása

A politikai pártok, jelöltek, más politikai szereplők, illetve a média képviselői **nem jogosultak, nem is hivatottak** arra, hogy a bántalmazás vagy súlyos elhanyagolás áldozatává vált gyermekek hivatalos meghallgatását lefolytassák. A bántalmazott, traumatizált gyerekek meghallgatása **különleges szakértelmet** kíván.

A politikai szereplők és a média képviselői a gyermekek esetleges **megszólaltatása esetén kiemelt felelősséggel tartoznak** a gyermekek jogainak és védelmének tiszteletben tartásáért, akár úgy is, hogy feljelentést, illetve gyermekvédelmi jelzést tesznek egy bűncselekmény áldozatává vált gyermek esetében, amelynek során indítványozzák a gyermek traumatudatos meghallgatását.⁷

Főszabályként **kerülendő a gyermekbántalmazás áldozatává vált, vagy egyéb okból sérülékeny gyermekek** nyilvános politikai megfontolású megszólaltatása és az erről készült tartalmak terjesztése. A bántalmazott, elhanyagolt gyermek szerepeltetéséről szóló döntés meghozatala előtt a gyermek legfőbb érdekeinek megfelelő eljárás elvét alkalmazva mérlegelni kell azt, hogy nyilvános politikai szerepeltetése rövid és hosszú távon **milyen hatással** lehet fejlődésére, biztonságérzetére, sérülékenységre.

Amennyiben ennek ellenére mégis sor kerül a bántalmazott, elhanyagolt gyermek meghallgatására, a gyermekjogi kockázatok elkerülése érdekében **szaktanácsadó bevonásával, a Barnahus-modellnek megfelelő, a Meghallgató és Terápiás Központokban alkalmazott traumatudatos és gyermekbarát meghallgatási módszereket** indokolt alkalmazni a visszaélések feltárására.

II. Ajánlás a médiának: gyermekek megjelenítése a politikai kommunikációban

A gyermekek politikai kampányokban való megjelenése nemcsak a politikai szereplők, hanem a médiatartalmak előállítóinak és terjesztőinek döntésein is múlik. A média önálló, aktív szereplője, formálója lehet a kampányfolyamatoknak, ezért a gyermekek jogainak védelme a szerkesztői és tartalmi döntések során is kiemelt jelentőséggel bír.

Az alábbi ajánlások a politikai pártokra vonatkozó elvek **kiegészítéseként**, részben azokra építve, a média sajátos felelősségére fókuszálnak.

⁷ A traumatudatos meghallgatás során a gyermek biztonságérzete elsődleges szempont; a meghallgatás tempója és formája a gyermek állapotához igazodik; kerülni kell a sugalmazó, ítélező vagy részletekbe menően faggató kérdéseket; a gyermeknek nem kell „bizonyítania” a vele történeteket; a meghallgatás célja nem az érzelmi hatás kiváltása, hanem a gyermek támogatása és védelme.

1. Önálló szerkesztői felelősség

- A média nem pusztán közvetítője a politikai kampányüzeneteknek, hanem önálló felelősséggel rendelkező szereplő a gyermekjogi szempontok érvényesítésében.⁸
- A gyermekek politikai tartalmakban való szerepeltetése nem igazolható kizárólag politikai szereplők döntéseivel.
- A szerkesztőségeknek a gyermekek megjelenítése során fokozott körültekintéssel kell eljárniuk a gyermekek szellemi, lelki, erkölcsi és fizikai fejlődésének védelme érdekében.

2. A kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermekek kezelése⁹

- A politikai pártoktól függetlenül is kerülendő a sérülékeny gyermekek bemutatása.
- A médiának mérlegelnie kell, hogy egy gyermek megszólaltatása valóban nélkülözhetetlen-e a közérdekű tájékoztatáshoz.
- Amennyiben a bemutatás nem elengedhetetlen, a gyermek szerepeltetését mellőzni kell.

3. Beleegyezésen túlmutató felelősség

- A törvényes képviselő hozzájárulása nem mentesíti a médiát a gyermekjogi és etikai szempontok érvényesítése alól.
- A médiának azt is értékelnie kell, hogy a gyermek ténylegesen érti-e a nyilvános megjelenés következményeit.
- Főszabály szerint a gyermek anonimitásának biztosítása szükséges.

4. Gyermekeknek szóló tartalmak védelme

- A média felelőssége annak biztosítása, hogy a gyermekeknek szóló tartalmak ne váljanak politikai kampányüzenetek hordozóivá.
- A gyermekek számára készült műsorok, online felületek és tartalmak esetében különösen fontos a politikai semlegesség.
- Kerülendő a gyermekeknek szánt tartalmak megszakítása vagy összekapcsolása politikai üzenetekkel, a politikai üzenetek „gyermekbarát” köntösben való átadása.

III. Az ajánlások alapjogi, gyermekvédelmi és nemzetközi jogi háttere

Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése szerint minden gyermeknek joga van a megfelelő fejlődéshez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. A gyermekeket életkortól függetlenül, feltétel nélkül megilleti az egyenlő emberi méltóság, ennek értelmében a gyermek minden helyzetben alany marad, és senki számára nem válhat eszközzé vagy tárggyá. A kampányeszközként való felhasználásuk éppen ezt a jogot sérti meg, s teszi a **gyermekeket a jog alanyából a pártpolitika tárgyává.**

A **választási eljárásról szóló törvény** a gyermekek „bevonásával” kapcsolatos külön tételes jogi tilalmakat nem tartalmaz, azonban vannak releváns, a választási eljárás szabályainak alkalmazása során érvényre juttatandó alapelvek. Ezek közé tartozik az esélyegyenlőség, a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás elve. Az **Alkotmánybíróság**¹⁰ szerint a választási eljárás alapelvei kiterjednek a választási eljárások minden szakaszára és az eljárások minden résztvevőjére, a szabályozás keretjelleggel rendelkezik ezekről, a bírói gyakorlatra bízva a joggyakorlás esetről esetre történő rendeltetésellenesség, esélyegyenlőséget sértővé minősítését. A törvény a kampányeszköz fogalmát tágan, a hatásra fókuszálva

⁸ <https://hintalovon.hu/termek/interjukeszites-gyerekekkel/>

⁹ A Nemzeti Média és Hírközlési Hatóságnak (NMHH) a kiskorúak médiaszolgáltatásban való szerepeltetéséről szóló, kifejezetten a sérülékeny, kiszolgáltatott helyzetek bemutatásának szigorú szabályozására vonatkozó ajánlása irányadó a politikai kampányok során a gyermekek online térben történő szerepeltetésére. Az NMHH ajánlás kiemeli, hogy a kiskorúak bemutatása fokozott körültekintést igényel szellemi, lelki, erkölcsi, fizikai fejlődésük védelme érdekében, figyelemmel kiszolgáltatott helyzetükre. Előírja, hogy csak akkor szabad kiskorút szerepeltetni, ha ez valóban indokolt a tájékoztatási feladat szempontjából, és kerülni kell a nézettség/hallgatottság öncélú növelését célzó bemutatást. Így különösen sérthetik a gyermeki jogokat, ha mesék közben politikai hirdetések jelenhetnek meg.

Elérhető:

https://nmhh.hu/cikk/250643/A_Mediatanacs_ajanlasi_kiskoru_szemelyek_mediaszolgáltatásban_történo_bemutatásához; a gyermekekkel készített interjúkról lásd bővebben: <https://hintalovon.hu/termek/interjukeszites-gyerekekkel/>

¹⁰ Lásd 18/2008. (III. 12.) AB határozat, illetve 19/2016. (X. 28.) AB határozat

használja: ennek minősül minden olyan eszköz, ami alkalmas a választói akarat befolyásolására, annak megkísérlésére.

Az iskolákban, óvodákban nem lehet a gyerekekkel kampányolni: a **köznevelési törvény** általános jellegű kampánytilalomként tartalmazza, hogy nevelési-oktatási intézmény helyiségeiben, területén párt, politikai célú mozgalom vagy párthoz kötődő szervezet nem működhet, továbbá az alatt az idő alatt, amíg az óvoda, iskola ellátja a gyermekek, tanulók felügyeletét, párt vagy párthoz kötődő szervezettel kapcsolatba hozható politikai célú tevékenység nem folytatható.

Az **ENSZ Gyermekjogi Egyezménye** értelmében a gyermekek számára a politikai kampányok során egyidejűleg kell biztosítani az életkoruknak, érettségüknek megfelelő **részvételhez való jogot**¹¹, hogy a helyzetüket érintő kérdésekben szabadon véleményt formálhassanak. Emellett azonban a gyermekeket **meg kell védeni** attól, hogy politikai eszközként használják őket (**politikai kizsákmányolástól** való védelem¹²), és alapvető jogukat a politikai kampányidőszakban különösen tiszteletben kell tartani.

Az **EU Gyermekjogi Stratégiája**¹³ (2024) is kiemelt prioritásként kezeli a gyermekek politikai és demokratikus életben való részvételének elősegítését annak érdekében, hogy a gyermekek a demokratikus társadalmak aktív polgáraivá váljanak. Ezzel párhuzamosan hangsúlyozza, hogy a valódi részvétel a gyermek életkorához és értelmi érettségéhez igazodik, és nem manipulatív, nem tárgyasítja a gyermeket.

Az **Európa Tanács Gyermekbarát Igazságszolgáltatásról szóló iránymutatása**,¹⁴ valamint az **uniós áldozatvédelmi irányelv**¹⁵ is irányadó mércét jelentenek. Rögzítik, hogy minden olyan eljárásban, melyben gyerek áldozatként, tanúként érintett, elsődleges a gyermek legfőbb érdekeinek biztosítása, az ismételt áldozattá válás megelőzése, a gyermek biztonságának, méltóságának garantálása, a gyermek életkorának, érettségének megfelelő, traumaérzékeny kommunikáció. A gyermeket ilyen körülmények között nem eszközként, hanem önálló jogalanyként kell kezelni, aki támogatást kap ahhoz, hogy az őt ért jogsérelmekkel kapcsolatos beszámolóját, nyilatkozatát védett környezetben, megfelelő szakmai keretek között tehesse meg. A gyermekbántalmazás áldozatává vált gyermekek meghallgatásának gyermekközpontú és traumatudatos módját a **Barnahus-modell**¹⁶ testesíti meg, hazánkban ilyenek a **Meghallgató és Terápiás Központok**.¹⁷ A traumatudatos meghallgatás olyan megközelítés, amely felismeri és figyelembe veszi, hogy a bűncselekményt vagy bántalmazást elszenvedett gyermek lelki sérüléseket hordozhat, a nem megfelelő kérdezés, a nyomásgyakorlás, a nyilvánosság újabb traumát okozhat.

A **Koalíció a fent megfogalmazott ajánlásaival kíván hozzájárulni a gyermekek jogainak védelméhez és a demokratikus folyamatok tisztaságához. A Koalíció kész szakmai párbeszédet folytatni, valamint konkrét gyermekjogi tanáccsal segíteni a média és a pártok képviselőit a gyermekek jogainak védelme és érvényesülése érdekében a kampány teljes időszakában is.**

Budapest, 2026. január 12.

A Gyermekjogi Civil Koalíció szervezetei részéről:

Bagázs Közhasznú Egyesület

Család, Gyermek, Ifjúság Közhasznú Egyesület (CSAGYI)

Háttér Társaság

Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány

¹¹ ENSZ Gyermekjogi Egyezmény 12. cikk

¹² ENSZ Gyermekjogi Egyezmény 19. és 36. cikk

¹³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0142>

¹⁴ <https://www.coe.int/en/web/children/child-friendly-justice>, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/rights-child/child-friendly-justice_en

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012L0029&from=NL>

¹⁶ https://www.barnahus.eu/en/wp-content/uploads/2020/02/HU_StandardsSummary_FINAL.pdf

¹⁷ <https://ogysz.hu/?view=article&layout=edit&id=82>

Igazgyöngy Alapítvány
Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány
Magyar Női Érdekérvényesítő Szövetség
Magyarországi Terre des hommes Alapítvány „Lausanne”
MPT Gyermekvédők Korczak Községe
Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége (MEOSZ)
Országos Gyermekvédő Liga
Polgár Alapítvány az Esélyekért
Pressley Ridge Magyarország Alapítvány
Rosa Parks Alapítvány
Szociális Munkások Magyarországi Egyesülete
Társaság a Szabadságjogokért (TASZ)
Tűzcsiholó Egyesület
Validity Alapítvány
Világ szép Gyermekvédelmi Alapítvány

és egyéni szakértők mint:

Aczél Anna
Adler Katalin
dr. Baracsi Katalin
Békés Zoltán
Bíró Dalma
Cserey Miklós
Flóris Krisztina
dr. Geller Judit
dr. Hegedűs Judit
dr. Herczeg Rita
dr. Jánoskúti Boglárka
dr. Katonáné dr. Pehr Erika
dr. Kovács Zsuzsanna
dr. Láposy Attila
dr. Lux Ágnes
dr. Makai Éva
dr. Mátyók Fanni
Negrea Vidia
Németh Barbara
Sebhelyi Viktória
dr. Szalayné dr. Sándor Erzsébet
dr. Toma Andrea
Varga-Sabján Dóra

Megfigyelő szervezetként:

Civil Közoktatási Platform